

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
QO'QON UNIVERSITETI ANDIJON FILIALI
QO'QON UNIVERSITETI
TASHKENT INTERNATIONAL UNIVERSITY

TA'LIM VA SOG'LIQNI SAQLASH
TIZIMI ISTIQBOLLARI: HUQUQIY
ASOSLAR, MUAMMO VA
YECHIMLAR, XORIJIY TAJRIBALAR

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI
TO'PLAMI

II-JILD

ANDIJON-2025

**“TA’LIM VA SOG‘LIQNI SAQLASH
TIZIMI ISTIQBOLLARI: HUQUQIY
ASOSLAR, MUAMMO VA
YECHIMLAR, XORIJIY
TAJRIBALAR”**

**mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy
konferensiya to‘plami**

II-JILD

Andijon-2025

Ushbu to'plam O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirining 2024-yil 27-dekabrdagi 490-son buyrug'iga asosan ta'lim va sog'liqni saqlash tizimini rivojlantirishda huquqiy asoslar, innovatsion g'oyalar va xorijiy tajribalarni o'rganish hamda ularni milliy amaliyotga joriy etish yo'llarini aniqlash, ilmiy-tadqiqot ishlari natijalarini muhokama qilish orqali O'zbekistonda Uchinchi Renessans poydevorini yaratishga xizmat qiluvchi ilmiy hamkorlikni mustahkamlash maqsadida Qo'qon universiteti hamda Toshkent xalqaro universiteti hamkorligida Qo'qon universiteti Andijon filialida o'tkazilgan anjuman materiallaridan tashkil topgan.

Tahrir kengashi:

Kuvatov Juratbek Dilshodbekovich-Qo'qon universiteti Andijon filiali direktori;

Omonboyev Abduvosid Shavkatbek o'g'li- Qo'qon universiteti Andijon filiali, HR departamenti boshlig'i;

Mamajanov Ikramjon Ganijonovich-Qo'qon universiteti Andijon filiali, Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori, falsafa doktori (PhD), dotsent;

Axmedov Botirjon Ravshanovich-Qo'qon universiteti Andijon filiali, Yoshlar masalalari va ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha prorektori, f falsafa doktori (PhD), dotsent;

Tuychiyev Golibjon Urmonjonovich- Qo'qon universiteti Andijon filiali, Davolash ishlari bo'yicha prorektor, fan nomzodi, dotsent;

Xolbutayev Gayratbek Oybekovich- Qo'qon universiteti Andijon filiali, Akademik ishlar bo'yicha prorektor, falsafa doktori (PhD), dotsent;

Mullajonov Rustamjon Vahobjonovich - Qo'qon universiteti Andijon filiali, Akademik ishlar boshqarmasi boshlig'i, fan nomzodi, dotsent;

Turdiyev Farxodjon Ibroximovich - Qo'qon universiteti Andijon filiali, Tibbiyot fakulteti dekani, falsafa doktori (PhD);

Kurbonov Baxodir Ergashevich - Qo'qon universiteti Andijon filiali, Iqtisodiyot va pedagogika dekani, falsafa doktori (PhD);

Dadaboyev Sardorbek Usmanovich - Qo'qon universiteti Andijon filiali, IT va ijtimoiy-gumanitar fakulteti dekani, falsafa doktori (PhD);

Nasirdinova Yorkinoy Abdumuxtarovna- Qo'qon universiteti Andijon filiali, Tibbiyotda tillarni o'qitish kafedrası mudiri, falsafa doktori (PhD);

Tojibayev Botirjon Maxamadaliyevich- Qo'qon universiteti Andijon filiali, Tarix va ijtimoiy fanlar kafedrası mudiri, falsafa doktori (PhD), dotsent;

Bakiyeva Muhabbatxon Kamoldinovna - Qo'qon universiteti Andijon filiali, Pedagogika, psixologiya va jismoniy madaniyat kafedrası mudiri, falsafa doktori (PhD);

Axmedov Odiljon Saxibjonovich- Qo'qon universiteti Andijon filiali, Fizika va matematika kafedrası mudiri, fan nomzodi, dotsent;

Konferensiya materiallarini nashrga tayyorlaganlar:

I.I.Usmonov, A.A.Xudoyberdiev, D.S.Saidraximova., X.M.Ismoilova, O.M.Jakbarova, X.S.O'sarov

3-SHO‘BA: INNOVATSIYA VA TA’LIM

Maxmudova Z.A.	INNOVATSION TA'LIM MUHITINI YARATISHDA INFRATUZILMA VA KADRLAR MUAMMOLARI HAMDA ULARNI HAL QILISH YO'LLARI (ANDIJON IRRIGATOR- MELIORATOR KADRLAR MISOLIDA)	1271
Mirsadullayev M.M.	XORIJ ADABIYOTINI O'QITISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR	1274
Mirzayeva D.U., Bozorova Z.N.	O'ZBEKISTONDA TA'LIMNI MODERNIZATSIYAGA YO'NALTIRUVCHI INTERAKTIV WEB-PLATFORMA: VAZIFALAR, REJALASHTIRISH VA BAHOLASH TIZIMI	1276
Muxammadiyev Q.S.	BOSHLANG'ICH SINFLARDA BOLALARDA IJODIY TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISH	1279
Muxiddinova D.Sh.	MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA ERTAKTERAPIYA TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH	1281
Murodova A., Murodov F.	TA'LIMDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	1285
Jurayev N.	BOSHLANG'ICH TA'LIM YOSHIDAGI O'QUVCHILARDA KREATIV QOBILIYATLARNI RIVOJLANTIRISH: PSIXOLOGIK-PEDAGOGIK JIHATLARI	1289
Nizomov F.R.	THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES	1293
Nizomov N.B., Shukurulloyev S.A.	TA'LIM TIZIMIDA SMART TEXNOLOGIYALAR VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA	1296
Nizomova I.R.	INGLIZ VA O'ZBEK ADABIY MATNLARI MATERIALLARI ASOSIDA TA'LIMGA INNOVATSION YONDASHUVNING NAZARIY VA AMALIY YECHIMLARI, "O'GAY ONA" OBRAZINING LINGVOMADANIY PARADIGMASI	1299
Nomozova G.B.	AKADEMIK LITSEYLARDA UMUMIY TA'LIM FANLARIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH	1301
Omonboyev A.G'.	TA'LIM JARAYONINI VA TALABALAR DAVOMATINI MONITORING QILISH BO'YICHA AXBOROT TIZIMINI YARATISHDA QO'LLANILADIGAN DASTURIY VOSITALAR, DASTURLASH TILLARI TAHLILI.	1304
Otamirzayev B.O.	TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR: AKADEMIK LITSEYLARDA ONLAYN PLATFORMALARDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI VA MUAMMOLARI	1308

Siz bolalarning vazifani bajarish vaqtini cheklashingiz mumkin 5-10 daqiqa. Orzu ijodiy tasavvur tasvirlari orasida alohida o‘rin egallaydi. Orzu har doim kelajakka, ma’lum bir shaxsning, shaxsiyatning hayoti va faoliyati istiqbollariga qaratilgan.

Orzu sizga kelajakni rejalashtirish va uni amalga oshirish uchun xatti-harakatlaringizni tartibga solish imkonini beradi. Inson kelajakni (ya’ni hali mavjud bo‘lmagan narsani) tasavvursiz, yangi obraz yaratish qobiliyatisiz tasavvur qila olmasdi.

Maktabni tamomlab biror-bir kasb-hunar egasi bo‘lishni o‘quvchilar boshlang‘ich sinfdayoq orzu qila boshlaydi. Xayolida orzu qilayotgan kasbi haqida ma’lum tasavvurlarni yarata boshlaydi va orzusi maqsadga aylanib boradi. Maqsadini erishish uchun ko‘p o‘qib izlanib tafakkurini o‘stirib, rivojlantirishda davom etadi.

Xulosa qilib aytadigan bo‘lsak, kichik maktab yoshi ijodiy xayolot va tasavvurlarni rivojlantirishning eng muhim bosqichi hisoblanadi. Shuningdek, bu yosh fantaziyani yuzaga kelib rivojlanishi uchun eng qulay, sezgiz yosh bo‘lib xizmat qiladi. Bu paytda bolalar odatiy kundalik o‘yinlar hamda dars mashg‘ulotlari orqali tasavvurlarini boyitib, tafakkurlarini rivojlantirib boradilar.

Adabiyotlar

1. G‘oziyev E. G‘ Psixologiya [Matn]: Kasb-hunar kollejlari uchun darslik / E. G‘. G‘oziyev. – 9- nashri. – Toshkent: „O‘qituvchi“ NMIU, 2017. – 352 b. (Ghaziyeve E.G. Psychology [Text]: Textbook for vocational colleges / E.G.Ghaziyeve. – 9 th edition. – Tashkent: “Teacher” NMIU, 2017. – 352 p.)
2. F.I.Xaydarov, N.I.Xalilova. UMUMIY PSIXOLOGIYA (darslik) TOSHKENT 2010. (F.I.Khaidarov, N.I.Khalilova. GENERAL PSYCHOLOGY (textbook) TASHKENT 2010.)
3. Nemov R.S. Psixologiya. 3 kitobda. Kitob 1 – M.: Vldos, 1999.

MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARIDA ERTAKTERAPIYA TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH

Muxiddinova Dilfuza Sherdor qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

“Maktabgacha va boshlang‘ich ta’lim metodikasi”

kafedra o‘qituvchisi

dilfuzaxon@223gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta’lim tashkilotlarida ertakterapiya texnologiyasidan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlarini yoritilgan. Ertaklarning tarbiyaviy, psixologik va ijtimoiy ahamiyati tahlil qilinib, ular orqali bolalarda ijobiy his-tuyg‘ularni shakllantirish, axloqiy fazilatlarini rivojlantirish imkoniyatlari ko‘rsatib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: ertakterapiya, maktabgacha ta’lim, psixologik rivojlanish, tarbiyaviy texnologiyalar, emotsional holat, ertaklar, bolalar tarbiyasi, pedagogik metodika.

Аннотация: В данной статье освещены теоретические и практические аспекты использования технологии сказкотерапии в дошкольных образовательных организациях. Проанализировано воспитательное, психологическое и социальное значение сказок, а также показаны возможности формирования у детей положительных эмоций и развития нравственных качеств через сказки.

Ключевые слова: сказкотерапия, дошкольное образование, психологическое развитие, воспитательные технологии, эмоциональное состояние, сказки, воспитание детей, педагогическая методика.

Annotation: This article highlights the theoretical and practical aspects of using fairy tale therapy technology in preschool educational institutions. The educational, psychological, and social significance of fairy tales is analyzed, and the opportunities for fostering positive emotions and developing moral qualities in children through fairy tales are emphasized.

Keywords: fairy tale therapy, preschool education, psychological development, educational technologies, emotional state, fairy tales, child upbringing, pedagogical methodology.

Ertakterapiya usullaridan foydalanish bolalarning muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishni

to'g'rilash imkonini beradi va shu bilan oilada bolaning aqliy va shaxsiy o'sishiga yordam beradigan qulay shart-sharoitlarni yaratadi. Bizning tajribamiz shuni ko'rsatdiki, bolalar tomonidan ertaklarni tahlil qilish va kompozitsiyalash orqali psixodiagnostika amaliyotida foydalanish maqsadga muvofiq bo'lgan ma'lumotlarni olish mumkin. Ertakterapiyasi qiymat darajasida ishlashni o'z ichiga oladi. Bu oddiy va chuqur haqiqatlarni eslab qolish va ularni qayta kashf qilish imkonini beradigan ertakga aylanadi. Bu sizning qalbingizni yaxshilik bilan to'ldirishga imkon beradigan, yovuzlik va betartiblikka qarshi turish uchun resurs yaratishga imkon beradigan ertakga aylanadi. Ertakterapiyasi shunchaki yo'nalish emas, balki turli madaniyatlarning psixologiya, pedagogika, psixoterapiya va falsafaning ko'plab yutuqlarining sintezidir. Ertakterapiyasi bolalarning kashfiyotlari va tushunchalari bilan boyitilgan jonli, ijodiy jarayondir. Bolaning ongida ertak so'zi yashaydi. Bolaning yuragi hayoliy tasvirni yaratadigan so'zlarni tinglaganda yoki talaffuz qilganda urib ketadi. Har xil ertakterapiya mashg'ulotlari jarayonida tinglovchilar juda ko'p bilimlarga ega bo'ladilar: vaqt va makon, insonning tabiat bilan, ob'ektiv dunyo bilan bog'liqligi haqidagi dastlabki g'oyalar; Ertak tufayli bola dunyoni nafaqat aqli, balki qalbi bilan ham bilib oladi. Bu jarayonda u nafaqat o'rganadi, balki atrofdagi dunyoning voqea va hodisalariga munosabat bildiradi, yaxshilik va yomonlikka o'z munosabatini bildiradi, shuning uchun shaxsiyatni tuzatish sodir bo'ladi, hissiy va xulq-atvor reaksiyalari kengayadi. Adolat va adolatsizlik haqidagi ilk fikrlar ertakdan olingan. Ertaklar bolaga birinchi marta jasorat va chidamlilikni his qilish imkonini beradi. Ertakterapiyasi jarayoni bolaga u qabul qilishi yoki rad etishi mumkin bo'lgan muqobil tushunchani beradi. Bu shaxsni integratsiyalash, ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish, ongni kengaytirish va tashqi dunyo bilan o'zaro munosabatlarni yaxshilash usulidir.

Bugungi kunda ertaklar bilan ishlashning noan'anaviy yo'nalishlari faol rivojlanmoqda. Noan'anaviy - bu nafaqat mazmunni g'ayrioddiy tarzda idrok etish, balki hikoyaning borishini ijodiy o'zgartirishni ham anglatadi. Bola uchun g'ayrioddiy bo'lgan ertak vaziyatlari va harakatlarda yuzaga keladigan reaksiyalarning butun spektrini oldindan aytib bo'lmaydi. Muayyan vaziyatni keltirib chiqaradigan barcha sabablarni ta'riflash ham mumkin emas. Shuning uchun faqat hayotiy va kasbiy tajriba va sezgi ertakterapiya jarayonini tashkil etishga imkon beradi. Biroq, siz asosiy prinsipga rioya qilishingiz kerak - bahslashmang, ishontirmang, bosim o'tkazmang va bolani ertak tinglashga majburlamang.

Psixoterapiya, ularning fikricha, sof tibbiyot sohasi. Biroq, ular psixologlar hech kimni "davolayotgan" da'vo qilmasliklarini tushunishmaydi. Va psixoterapevtik usullar (ayyorlik bilan ularni psixokorreksiya deb ataydi) psixopatologiyalar bilan ishlash uchun emas, balki ko'pincha rivojlanish maqsadlarida qo'llaniladi. Shuning uchun psixologlar tomonidan psixoterapevtik usullardan foydalanishni qandaydir tarzda oqlash va tushuntirish uchun so'nggi yillarda ular psixoterapiyaning psixologik modeli haqida ko'proq gapirmoqdalar. Biroq, hatto bunday modeldan foydalanish maktablarda hali tan olinmagan. Garchi ertakterapiyani ham klinik psixoterapevtik usul deb atash mumkin emas. Qanday bo'lmasin, B.D.Karvasarskiy muharriri ostida nashr etilgan obro'li va jiddiy "Psixoterapevtik entsiklopediya" da men ertakterapiya haqida hech qanday eslatma topa olmadim. Xo'sh, bu hali ham psixologik usulmi? Ha va yo'q. Chunki ertaklardan shifokorlar, psixologlar, pedagoglar foydalanadi va har bir mutaxassis o'zining kasbiy muammolarini hal etishda yordam beradigan manbani ertakdan topadi. Ushbu sohadagi eng nufuzli psixologlardan biri T.D.Zinkevich-Evstigneeva ertakterapiyasini ruhning ma'naviy yo'li va insonning ijtimoiy realizatsiyasi haqidagi bilimlarni yetkazish usullari to'plami sifatida, izchil ta'lim tizimi sifatida belgilaydi, insonning ruhiy tabiati bilan bog'laydi.

O'z tushunchasini ochib, u ertakterapiyasi ham "ruhda yashovchi va hozirda psixoterapevtik bo'lgan bilimlarni kashf etish", ham "ma'no izlash, dunyo va undagi munosabatlar tizimi haqidagi bilimlarni ochish jarayoni" deb yozadi va "ertak voqealari va real hayotdagi xatti-harakatlar o'rtasidagi bog'liqlikni shakllantirish jarayoni", "muammoli vaziyatlarni ob'ektivlashtirish jarayoni", "resurslarni faollashtirish jarayoni, shaxsning salohiyati" va "ekologik ta'lim va bola tarbiyasi jarayoni", "atrof-muhit bilan terapiya, shaxsning potentsial qismlari paydo bo'lishi mumkin bo'lgan, amalga oshmagan narsa, orzu ro'yobga chiqishi mumkin

bo'lgan maxsus ertak muhiti" va "atrof-muhit bilan davolash" har bir mijozning o'ziga xos ertaklarini tanlash, albatta, bu jihatlarning barchasini ertakterapiya asari mazmunida ajratib ko'rsatish mumkin. Biroq, ertakterapiyaning bu ta'rifi tabiatan ancha funksionaldir va usulning mohiyatini soyada qoldiradi.

Boshqariladigan va maqsadli axloqiy rivojlanish va tuzatishning mumkin bo'lgan usullaridan biri bu ertak bo'lib, unda qurilishning tashqi soddaligi ortida chuqur ramziy ma'no mavjud. P. I. Yanichevning so'zlariga ko'ra: "Ertaklar bolaning holatidan kattalarga o'tishning psixologik mexanizmlarini o'z ichiga oladi". Ertak- tarbiyalaydi, ogohlantiradi, o'rgatadi, harakatga undaydi va hatto davolaydi. Boshqacha aytganda, ertakning salohiyati uning badiiy-majoziy ahamiyatiga qaraganda ancha boydir. Ertak shaxsni shakllantirishning eng muhim axloqiy-pedagogik vositalaridan biridir.

A.S. Pushkin ertak haqida shunday yozgan edi: "Ertak yolg'ondir, lekin unda ishora, yaxshi odamlar uchun saboq bor. Yaxshi va yovuz qahramonlar ertaklar olamida yashaydilar, bir-birlari bilan muloqot qilishadi, lekin ular bolaga aytmaydilar - men qilgandek qil yoki aksincha, buni qilma. Bola hissiy jihatdan sevimli qahramonlari bilan til topishadi, yaxshilik va yomonlik nima ekanligini ko'radi va tushuna boshlaydi. Shunday qilib, ertak bolaning ongsizligiga ta'sir qiladi va u xohlaydimi yoki yo'qmi, unga olijanob tuyg'ularni tanlashga o'rgatadi".

Ertak terapevti A.V.Gnezdilov ertakterapiyaning predmeti sifatida "Bolaning ichki dunyosini tarbiyalash, uning qalbini rivojlantirish, voqealardan xabardorlik darajasini oshirish, hayot qonuniyatlari va ijodiy kuchning ijtimoiy namoyon bo'lish yo'llari to'g'risida bilimlarni egallash jarayonini belgilaydi". Bundan tashqari, u ertakterapiya ham o'smir va kattalarga uyg'un dunyoqarashni "eslab qolish va qaytarish jarayoni" ekanligini ta'kidlaydi.

Taniqli mutaxassislarning fikrlarini rad etmasdan, men ushbu atamaning o'z talqinini ifoda etishga biroz boshqacha yondashaman. Lekin birinchi navbatda sizga kichkina bola o'ylab topgan qisqa ertakni aytib berishni lozim topdik. Bir kuni quyon tulkidan so'radi: "Nega bunchalik ayyor va yovuz bo'lib, biz quyonlarni tutib yuribsan? Biz kabi mehribon, qo'rqqoq va vazmin bo'lsangchi". Tulki o'yladi va mehribon, qo'rqqoq va jim bo'lishga harakat qildi. Shu tariqa uning quloqlari o'sishni boshladi. Kichkina bola shunday qilib - oddiy va majoziy ma'noda - har kim o'zi bo'lishi kerakligini aytdi. Ertakterapiyasi - amaliy psixologiyaning yo'nalishi bo'lib, u ertaklarning metaforik resurslaridan foydalangan holda, odamlarning o'zini o'zi anglashini rivojlantirishga va bir-biri bilan o'zaro munosabatlarning maxsus darajalarini qurishga imkon beradi, bu ularning sub'ektivligini shakllantirish uchun sharoit yaratadi. Bu mutlaqo aniq eshitilmasligi mumkin. Ertakterapiyada psixologik ta'sirning asosiy vositasi har qanday ertakning o'zagi sifatida metaforadir. Bolalar va kattalar bilan ishlashda ertak terapevtik usullarining samaradorligini belgilovchi metaforaning chuqurligi va aniqligidir. Shu bilan birga, bizningcha, ertakterapiyani, birinchi navbatda, psixologik usul sifatida ko'rib chiqish juda qonuniydir, chunki bu usul yordamida eng muhim maqsadlarga erishiladi (o'z-o'zini anglashni rivojlantirish va yuqori darajadagi o'zaro ta'sirni shakllantirish) psixologik xususiyatga ega. Biroq, savol tug'iladi: bularni ertakterapiyaning eng muhim maqsadlari deb hisoblash uchun biron bir sabab bormi? ikkinchisi: nima uchun ertakterapiya maktabgacha ta'lim tashkiloti psixologi ishidagi eng muhim vositalardan biriga aylanishi mumkin?

Birinchiidan, ertak har doim, barcha avlodlarda o'z tinglovchisi yoki o'quvchisini (odatda bolani) o'zi bilan uchrashish vositasi bo'lib xizmat qilgan, chunki ertak asosidagi metafora nafaqat haqiqiy dunyoning "sehrli ko'zgusi" sifatida harakat qilgan, lekin, birinchi navbatda, - o'zining, yashirin, hali amalga oshirilmagan ichki dunyosidir.

Ikkinchiidan, ertakterapiyaning barcha individual funktsiyalari (va nafaqat ertakterapiya, balki boshqa psixologik usullar ham) oxir-oqibatda bitta maqsadga qaratilgan - insonning uning uchun eng maqbul va tabiiy ravishda rivojlanishiga yordam berish, uning qobiliyatlari. Va bunday rivojlanishning asosiy sharti o'z-o'zini anglash darajasini oshirishdir - siz o'zingizda nimani va qanday rivojlantirish haqida tasavvurga ega bo'lishingiz kerak.

Uchinchiidan, ertakterapiyaning insonning o'z-o'zini anglashini rivojlantirishga qaratilganligi, ertaklarning mohiyati bilan belgilanadi, ham o'zi bilan, ham boshqalar bilan aloqada

bo'lishni ta'minlaydi. Insonning ijtimoiy tabiati uning odamlar bilan o'zaro munosabatlari tizimidan iborat. Ertakdagi metafora o'ziga xos xususiyatga ega bo'lganligi sababli, odamlar o'rtasida o'zaro tushunishni shakllantirish usuli bo'lib chiqadi.

To'rtinchidan, hozirgi vaqtda amaliy ta'lim psixologiyasining eng muhim vazifalaridan biri bolalarning tabiiy aqliy rivojlanishi uchun maqbul sharoitlarni yaratish deb qaralayotganligi sababli, bolaning ijtimoiy o'zaro ta'sirining ahamiyatini esga olish kerak. Bu shuni anglatadiki, ta'lim muhiti sub'ektlari o'rtasida samarali hamkorlikni o'rnatishda - psixolog tashkilotda ishlashi kerak bo'lgan narsa - ertakterapiya bebaho yordam berishi mumkin.

Maktabgacha ta'lim tashkilotida ertakterapiyasini qo'llashning nafaqat qonuniyligini, balki zarurligini ham oqlashga imkon beradigan boshqa fikrlar ham mavjud. Psixologiyadagi zamonaviy ilmiy kontsepsiyalar insonning sub'ektivligining turli darajadagi o'zaro ta'siriga tobora ko'proq e'tibor berib, buni inson hayotining asosiy sharti deb hisoblamoqda.

Pedagogik jarayonda sub'ekt va sub'ektning o'zaro ta'siri ayniqsa muhim rol o'ynaydi, chunki aynan ta'lim muhitida o'qituvchidan sub'ekt va sub'ekt munosabatlariga asoslangan o'zaro ta'sirni tashkil qilish uchun alohida harakatlarni talab qiladigan aniq vaziyat yuzaga keladi. Pedagog va tarbiyachilar o'rtasidagi sub'ekt-sub'ekt munosabatlarining qurilishi pedagogik ish samaradorligini belgilaydi va ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilarining sub'ektivligini rivojlantirishga yordam berishi mumkin. Shu sababli, yagona rivojlanayotgan tizim doirasida pedagoglar va tarbiyalanuvchilar o'rtasida ko'p sub'ektiv o'zaro ta'sirni yaratish yo'llarini topish juda muhimdir. Zamonaviy tadqiqotlarga xos bo'lgan tadqiqotda pedagoglar va talabalar o'rtasidagi qarama-qarshilik ikkalasining rivojlanishi o'quv jarayonida sodir bo'lishini (yoki sodir bo'lmasligini) tushunishga to'sqinlik qiladi. Muallifning ertak terapevtik texnologiyalari ishlab chiqilgan amaliy psixolog faoliyatiga ko'p sub'ektiv yondashuv bizga "psixolog-tinglovchi" jamoasini yagona rivojlanayotgan tizim sifatida ko'rib chiqishga va uni rivojlantirishga yordam beradigan vositalarni ochib berishga imkon beradi. Tizimi va ushbu tizimga kiruvchi barcha sub'ektlarni rivojlantirish, xususan, ularning o'z-o'zini anglashini rivojlantirish. Psixologik-pedagogik amaliyot, o'z navbatida, o'quvchilar va o'qituvchilarning rivojlanishi, ularning o'z-o'zini rivojlantirish sub'ektlari sifatida shakllanishining asosiy sharti sifatida o'z-o'zini anglash darajasini oshirishga qaratilgan adekvat usullar, uslublar, texnologiyalarni ishlab chiqishni shoshilinch ravishda talab qiladi. Fanning zamonaviy rivojlanish darajasiga mos keladigan psixologik texnologiyalarni izlashda asosiy e'tibor sub'ekt tomonidan o'z-o'zini o'zgartirish maqsadida o'zgartirilishi mumkin bo'lgan ichki dunyo mazmuni bilan chambarchas bog'liq bo'lgan materiallarga ustunlik berishga qaratilgan. Dunyoga va o'ziga qarashni o'zgartirish imkoniyati ertak metaforasi yordamida aniq ta'minlanadi.

Psixologik-pedagogik amaliyotda metaforizatsiya usullarini qo'llash uchun sifat jihatidan yangi tasavvur vositalaridan (imago - tasvir, tasvirdan) foydalanish kerak - maxsus yaratilgan psixologik ertak. Shu bilan birga, o'quvchilarning ham, o'qituvchilarning ham o'z-o'zini anglashini rivojlantirishga qaratilgan ishlarda ertak terapevtik texnologiyalardan foydalanish kerak. Demak, ertakterapiyasini yuqorida tavsiflangan tarzda tushunadigan bo'lsak, nega yaqin atrofda "ertak", "mavzu", "o'z-o'zini anglash", "ta'lim muhiti" kabi tushunchalar paydo bo'lishi aniq bo'ladi. Ertakterapiya pedagogik psixologning ish faoliyatida munosib vositadir.

Foydalangan adabiyotlar.

1. Ahmedova Z. Bolangiz nimaga gapirmayapti. T.:Taraqqiyot/2023.- 178 b
2. Ahmedova Z. Bolangiz nimaga giperaktiv, Amaliy qo'llanma.:T.Ilm nuri/2019.- 245 b
3. Ahmedova Z. Ertak-terapiya. Uslubiy qo'llanma. T.:2018.- 112 b
4. Мухиддинова Дилфуза Шердор кизи МНОГОГРАННАЯ РОЛЬ ВОСПИТАТЕЛЬНИЦЫ В СИСТЕМЕ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ // “Экономика и социум ” Москва. Xalqaro jurnal. №9(136)2025 yil. 60-66 betlar
5. Muxiddinova Difuza Sherdor qizi. МАКТАБГАЧА YOSHDA GI BOLALARNING NUTQINI RIVOJLANTIRISHDAGI INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING TASNIFI/ “Zamonaviy ta'lim va ma'naviy-axloqiy tarbiyaning dolzarb masalalari” mavzusidagi xalqaro

6. Ro'za Isakjanova, Difuza Muhiddinova MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR NUTQINI RIVOJLANTIRISHDAGI INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING TASNIFI//Иновационные исследования в науке.Xalaro jurnal.2022.№1 51-55 betlar

7. Urmonova T.I. Maktabgacha yoshdagi bolalarning nutqini o'stirish va ijodiy fikrlash layoqatlarini shakllantirishda interfaol ta'lim metodlaridan foydalanish // "Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda ahloqiy-estetik tarbiyani rivojlantirishning ustivor yo'nalishlari" xalqaro ilmiy anjumani.Namangan. 2024 yil 28-29 may. 130-132 betlar

8. Urmonova T.I. Maktabgacha yoshdagi bolalar ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida.// Мугаллим хам узлуксиз билимлендириу Илмий методологик журнал. 2025 йил № 2 \3

TA'LIMDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O'RNI

Murodova Aziza

Jizzax politexnika instituti tayanch doktoranti

Murodov Farrux

Sh.Rashidov tuman 1-son politexnikumi

Informatika fani o'qituvchisi

e-mail: azizamurodova664@gmail.com; mfarrux2309@gmail.com;

Annotatsiya. Ushbu maqolada ta'limda innovatsion texnologiyalarning qo'llash yo'llari, texnologiyaning asosiy jarayonlari o'z ifodasini topgan.

Kalit so'zlar: "Komil inson", texnologiyaning asosiy jarayoni: tashkil etish, hamkorlikda ish yuritish, takomillashtirish, tahlil qilish, qiyoslash, umumlashtirish, xulosa chiqarish, boshqarish, nazorat etish, baholash.

Annotation. This article describes the ways of using innovative technologies in education, the main processes of technology.

Key words: "Perfect Man", the main process of technology: organizing, working together, improving, analyzing, comparing, summarizing, drawing conclusions, managing, controlling, evaluating.

Аннотация. В статье рассматриваются способы использования инновационных технологий в образовании, основные технологические процессы.

Ключевые слова: "Идеальный человек", основные технологические процессы: организация, сотрудничество, совершенствование, анализ, сравнение, обобщение, вывод, управление, контроль, оценка.

Mamlakatimizda so'ngi yillarda erishishilgan iqtisodiy, ijtimoiy sohalarida tub islohotlarning asosiy mohiyati, yosh avlodning har tomonlama rivojlanishi, ularning ma'naviy boy, yuksak salohiyatli, bilim, ko'nikma va malakalarga ega bo'lishini nazarda tutadi. Yuqori malakali kadrlar tayyorlash talabi oliy ta'lim tizimi oldiga bilim olishning zamonaviy samarali vositalarini joriy etishdan iborat yangi vazifalarni qo'ymoqda. Bu vazifalar bosqichma-bosqich, islohotlar yo'li bilan amalga oshirilmoqda [1].

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi oliy ta'lim mazmunini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish, ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlarining barqaror rivojlanishiga munosib hissa qo'shadigan, mehnat bozorida o'z o'rnini topa oladigan yuqori malakali kadrlar tayyorlash tizimini yo'lga qo'yish, oliy o'quv yurtlari professor-o'qituvchilarining kasb darajasi va malakasini muttasil oshirib borish, ularni zamonaviy talablarga muvofiq muntazam qayta tayyorlashning takomillashtirilgan tizimini joriy etish asosida yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash sifatini tubdan oshirishga qaratilgan.

Qo'qon universiteti Andijon filialida o'tkazilgan
“TA'LIM VA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMI ISTIQBOLLARI: HUQUQIY ASOSLAR,
MUAMMO VA YECHIMLAR, XORIJIY TAJRIBALAR”

mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy konferensiyada

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA ERTAKTERAPIYA TEXNOLOGIYASIDAN
FOYDALANISH

nomli maqola bilan faol ishtiroki uchun
MUXIDDINOVA DILFUZA SHERDOR QIZI

SERTIFIKAT

bilan taqdirlanadi

Ilmiy ishlar va innovatsiyalar
bo'yicha prorektor

I.G.MAMAJONOV

22.10.2025 y.